ମନ ନିରିମଳ
ଗାଆଁ ପରିମଳ

ମନ ନିରିମଳ
ଗାଆଁ ପରିମଳ

ଲେଖକ :

ଡକ୍ଟର ଜୟନ୍ତ କୁମାର ଦାସ

ନଗାମଣୀ ପବ୍ଲିଶର୍ସ

ମନ ନିରମଳ
ଗାଆଁ ପରମଳ

ଲେଖକ :
ଡକ୍ଟର ଜୟନ୍ତ କୁମାର ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ :
ନଶାମଣି ପବ୍ଲିଶର୍ସ
ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୭୫୩୦୦୨

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ :
୧୯୮୭

ମୁଦ୍ରାକର :
ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପ୍ରଧାନ
ରେଖା ପ୍ରେସ
ବାଙ୍କିସାହି, କଟକ-୭୫୩୦୦୯

00

ମୂଲ୍ୟ— [redacted]

ହାତ ଅଳସେ ନିଶବଙ୍କା

ସେ ଦିନ ଗାଁରେ ହୁଲସ୍ଥୁଲ ।

ଅଗଣି ବେହେରାଙ୍କ ଗାଈଟା ଶରଆ ଉପରେ ମାଡ଼ିଗଲା । ସିଏ ଚିତପଟାଙ୍ଗ । ଗାଈର ଖୁରା ମାଡ଼ରେ ଟୋକାଟା ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବରା ହୋଇଗଲା । ଗାଁର ଲୋକମାନଙ୍କର ପାଟିତୁଣ୍ଡ ଦେଖିବ କଣ ? ତାକୁ ସାଷ୍ଟାମ କରିବା ଦୂରେ ଥାଉ, ସମସ୍ତେ ଅଗଣିକୁ ଦୋଷିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଗାଈଟାକୁ ସିଏ, ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧିଥିଲା କାହିଁକି ?

ଶୁଣି ଶୁଣି ସିଏ ବିଚରା ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲାଣି । କଣ ବା କରିଥାନ୍ତା ? ସିଏ କଣ ଗାଈକୁ କହି ଦେଇଥିଲା ଏ କାମ କରିବାକୁ ? ଗାଈଟା ତାର ଓଲେଇ, କିଛି ଓଲମ ବଲମ ହେଲେ ସିଏ ନରକ ଯାଏ । ସେଥିକୁ ସିଏବା କରିବ କଣ ?

"କଣ କରିବୁ ?" ଯଦୁଆ ନନା ଉହୁଁଙ୍କି ଆସିଲେ । "ଗାଈଟା ଓଲେଇ ଯଦି ଜାଣିଥିଲୁ ତାକୁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଚଲା ବାଟରେ ବାନ୍ଧୁ ଥିଲୁ କାହିଁକି ? କିରେ ତୋ ନାଆଁକୁ ସିନା ତୁ ଅଣ୍ଟିରେ ଲୁଚେଇ ରଖିବୁ, ଆମେ ତାକୁ ସମ୍ଭାଳିବୁ ନାଁ କଣ ?"

ଅଗଣି ନଉନ ହେଇ କହିଲା, "ମୋର ଦୋଷ, କାଇଲି ମୋ ବାପ'ର, ହେଲା ମାନିଲି । ତମର ଗାଈଗୋରୁ ଏ ଦାଣ୍ଡରେ ବନ୍ଧା ହେଉନାଇଁ ? ସେମାନେ ସେଥିପାଇଁ କଣ ଲାଇସିନ ପାଇଚନ୍ତି ? ଆଉ ଏ ଶରଆ ତ ଚାଲିଲା ଶଗଡ଼ରେ ହାତମାରି ଦଏ, ସିଏ କିଛି ଚଗଲାମି କରିଥିବ, ଗାଈଟା ତରକି ଯାଇଛି ।"

"ଚୁପ୍ ! ଚେହେରୀ ତା ଉପରେ ପୁଣି ସୀମା ଜୋରୀ ?" ଖତୁରା ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଶଳଅ ଘର ତାଙ୍କର ମହାପ୍ରସାଦଆ ବନ୍ଧୁ ।

"ରଖ ରଖ ତୋ ତୋଡ଼ । କାଲିକା ନଣ୍ଡି ଶିରମେ ଜଟା, ଏଠି ଆସି ମତେ ଜବାବ ଦେଲା ।" ଅଗଣି ବିଗିଡ଼ିଗଲା, "ପାରୁତ ଯଦି ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରୁ ଗୁହାଳ ଉଠେଇ ଦିଅ, ଗୋରୁ ଖୁଣ୍ଟି ଉପାଡ଼ି ଦିଅ । ଦାଣ୍ଡ, ଦାଣ୍ଡପରି ଶୋଭା ପାଇବ, ଆଜ୍ଞା ମତେ ତଆରିଲେ ହବ କଣ ?"

ସବୁରି ମରମକୁ ବାଧିଲା ଭଳି କଥା ।

ଗାଁର ଦାଣ୍ଡ, ରାଜରାସ୍ତାତ ନୁହେଁ, ଅଳିଆ ଗଦା । କିଏ ସେଠି ଖୁଣ୍ଟ ପୋତି ଗାଈ ବାନ୍ଧୁଛି, କିଏ ବା ଗୁହାଳରୁ

ମଡ଼େଇ ଆଣିଚି । କାହାର ଖତଗଦାଟି ଏଇ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ । ହାଡ଼ିଆ ମା ତା'ର ବୟସ ଥିଲା ଦିନୁ ଏଇ ରାସ୍ତାରେ ଘଷି ପାରୁଚି ।

ଏ ସବୁ ସାଙ୍ଗକୁ ସିଜୁ ଗଛର ଡାଳ କୋଉ କମ କି ? ବେଳ କାଳ ଉଣ୍ଡି ସିଏ ବି ଗାଁ ଦାଣ୍ଡକୁ ଖଣ୍ଡେ ଲେଖାଏଁ ଚାଲୁ କରିବାରେ ଲାଗିଚି । ମାଲିକ ବିଚରା ଜାଣିବା ଆଗରୁ ସିଏ ହାତେ ଖାଇ ସାରିଲାଣି ?

ଯୋଉ ପାଞ୍ଚ ହାତ ବା ଅଛି, ଏଠି ସେଠି ହେଁସଟାଏ ପକେଇ ଦେଇ କିଏ ସେଠି ଉସୁଆଁ ଧାନ ଶୁଖେଇ ଦେଲାଣି । ଦାଣ୍ଡରେ ଚାଲିବା ଭାରି ଅସୁବିଧା । କେତେ-ବେଳେ ଗୋଡ଼ଚିପି ଚାଲିବାକୁ ହୁଏତ କେତେବେଳେ ନାକ ।

ସମସ୍ତେ ହାଇଗଣ, ସବୁରି କଲବଲ । ସଭିଏଁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । କାହାର ପାଟି ଫିଟୁନେଇ । କେହି ମୁଣ୍ଡକୁ ସେକଥା ନଉନେଇଁ । କିଏ ବା ହିବବ ସେ କଥା ? କାହାର ବେଲଅଛି ଏ ଶୁଖିଲା କଥା ମୁଣ୍ଡରେ ପୁରେଇବାକୁ ?

"ସେ କଥା ନୁହେଁ ଯେ ବଲେଇ ବେକରେ ଘଣ୍ଟି-ବାନ୍ଧିବ କିଏ ?" ଯଦୁଆ ନନାଙ୍କର ପାଟିରୁ ସତକଥା ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । "ଗାଁର ଅଧେ ଲୋକ ପରା ଦାଣ୍ଡକୁ ମୌରସି ସମ୍ପତ୍ତି କରି ପକେଇଚନ୍ତି । ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ମାଡ଼ି-ବସିଚନ୍ତି । ଆଁ'ଲେ ମୁତୁରି ଶୋଇବା, ତୁଚ୍ଛ ମୁତୁରି, ମୁଁ ତ ମୁତୁରି ହେଁସ କାଇଁ ପାଇଁ ଧୋଇବା ?"

"ତୁ ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଅଠାବୋଳିବୁ, ମୁଁ ତୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଅଠାବୋଳିବ, ସେଥିରେ କ'ଣ କାମ ହବ ?" ଅଗଣି ଏତେବେଳକୁ ସାହାସ ପାଇ ଗଲାଣି । "ଆସ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଦାଣ୍ଡ ସଫା କରିଦବା । ତମେ ରାଜି ହେଲେ, ମୁଁ ଆଗ ମୋ ଗାଈବନ୍ଧା ଖୁଣ୍ଟ ଉପାଡ଼ି ଦେବି ।"

"ମୁଁ ପରା ଘରୁ ଦଉଡ଼ି କଣ୍ଟା । ମୋର ନଗା ନାହିଁ ନା ପଘା ନାହିଁ ।" ଯଦୁଆ ନନା ଜବାବ ଦେଲା, "ଆମର ବଡ଼ ବଡ଼ଆମାନେ ସବୁ ପରା ଏଥେରେ କଳି ଭେଇବେ ।"

"କଣ ମିଳିବ ତମର ଏ କଥା କଣ୍ଟା କଟିରୁ କହିଲ ?" ଶକୁରା ଶୁଣି ବିରକ୍ତ ହେଇଗଲାଣି, "କଥାକୁ ମାଜିଲେ ମୋଟ ହୁଏ ସେଥିରୁ କ'ଣ ସମାଧାନ କିଛି ମିଳେ ?"

ମନଥିଲେ ଉପାୟ ଆସେ

"ଗାଁ ଦାଣ୍ଡଟା ଏଥର ସଫା କରିଦବା ।" ନନ୍ଦ ଭାଇଙ୍କର ଏତିକି କଥାରେ ପିଲାଏ କାନଟେକି ଚାହିଁଲେ । ଗାଁ ପରିମଳ ଧୋବା ତୁଠରୁ ଜଣାପଡ଼େ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି । ଏ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ବାହାର ଲୋକ କ'ଣ ଭାବୁଥିବେଟି, ଏଠି କ'ଣ ମଣିଷ ରହୁଚନ୍ତି ?"

"କିଛି ନୁହଁ ମ ଖାଲି ଅଳସୁଆମି । ଦିନ ଖଟେଇ କାମ କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ" ଜଗୁଆ କହି ଉଠିଲା, "ଏତେ ବଡ଼ ଛୁଟିଟା ପଡ଼ିଚି, ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ବାହାରି ପଡ଼ିବା, କାମ ପାଞ୍ଚ ଦିନରେ ସରେ ।"

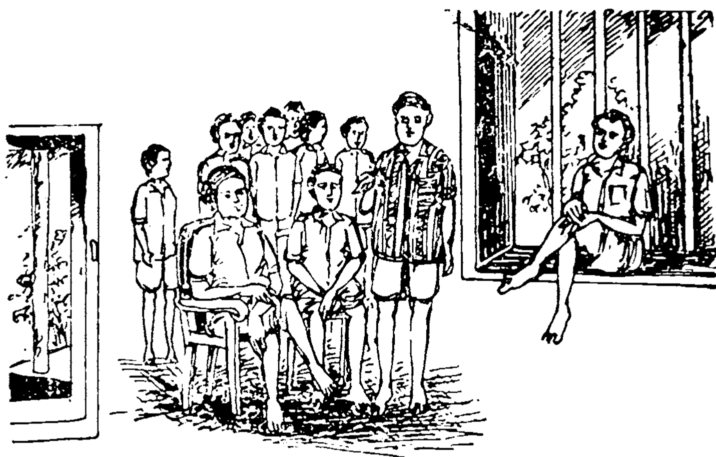
ଏ କଥା ଆଉ ପଚାରିବାକୁ ଅଛି ? ନୀଳା କହି ଉଠିଲା, "ଏତେ ଦିନକେ ଗୋଟାଏ ଭଲକାମ କଲୁ । ତାସ ଖେଳି, ପାଲି ପକେଇ, ନହେଲେ ଛୋଟା ବୁଲି ବେଳ କଟୁଥିଲୁ ।"

କରେ ଦେଉଳର ମୂଳଦୁଆ ବି ପଡ଼ିନି, ତୁ କହିଲୁଣି ଠାକୁର ଆମେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଦେଲୁ । କାମ ହେଲାଣି କୋଉଠି ? ଗୁରୁଆ ଚେତାଇ ଦେଲା, "ଏମିତି ବଳୁଆ ବିଚାର କଲେ କ'ଣ କାମ ହୋଇଯାଏ ? ଫୁଲକା ଉପରଲୁ ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିନା, ଆସ ଦେଖ କ'ଣ ହଉଚି ?"

ଗୁରୁଆର କଥା ସରିନେଇ ପୁନିଆ ଚହିଁକି ଆସିଲା, "ଆସିନୁ ମାନେ କ'ଣ କାମ ହବ ନାଇଁ ? ଆଜି ଆମେ ଏକାଠି ହେଇ ଯାହା ଠିକ୍ କରିବୁ, ସେଥିରୁ କ'ଣ ଓହରି ଯିବୁ ?"

"ନାଇଁ, ସେ କଥା ନୁହେଁ ଯେ ତମେ ସବୁ ବରୁଡ଼ ବସାକୁ ଟେକା ମାରୁଚ, କାମୁଡ଼ା ସହ୍ୟ ପାରିବଟି ?" ଗୁରିଆ ବୁଝେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

"ଗୁରିଆ ଭାଇର କଥା ତୁ ବୁଝି ପାରୁନୁରେ ପୁନା, "ଶତ୍ରୁର କଥାର ଖିଅ ଖୋଲଲା, 'କାହାର ପିଣ୍ଡା ଦାଣ୍ଡକୁ ଅଧେ ମାଡ଼ିଆସିଚ, କିଏ ଗୁହାଳ ରାସ୍ତାରେ ତୋଳି ଦେଇଚ । ଗୋବର ଗଦା ବ କାହାର ଦାଣ୍ଡରେ । ନୁଖୁରୀ ଭାଇଙ୍କର ଚାଳତ ଦାଣ୍ଡକୁ ମାଡ଼ି ଯାଇଚ, 'ସେଥିରେ ଆମେ ଯେତେ-ବେଳେ ହାତ ମାରିବା, ଆମର ଚୁଟି ପିଠି ରହିବଟି ?"

"ଆମେ କ'ଣ ଅନ୍ୟାୟ କରୁଚୁ, ନା ନିଜ ପାଇଁ କିଛି କରୁଚୁ ? ସେମାନେ ବିଗିଡ଼ିବେ କାହିଁକି ?" ନୀନା, ସହରରେ ପଢ଼ୁଚତ ସିଏ ଏ ଗୁଡ଼ାକ ବୁଝି ପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ଜଗୁଆ ଆଉ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହିପାରିଲା ନାଇ । "ତମେ ସବୁ ଖାଲି ଦେଖ, କାଟିକରି ଯଦି ସଫା କରି ନ

ଦେଇଛ—ବାଲା ଦାସଙ୍କର ପିଣ୍ଡାଟା ବି କଟାଯିବ । ଆମର ଖଡଗଦା ବି ଦାଣ୍ଡରୁ ଉଠିବ ।”

ଜଗୁଆର ହୁରୁମା ପଣ କାହାକୁ ଅଜଣା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କର ହଲକ ଶୁଖି ଯାଉଛି । କ’ଣ ହବ, କେମିତି ହବ ସେଇ କଥା ପଡ଼ୁଛି ।

“ଆମେ ନ କରିବା କାମକୁ ହାତକୁ ନଉଚୁ ।” ନରିଭାଇ ଏ ଗୋଳମାଳ ଭିତରେ ପାଟି ଫିଟେଇ ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର କଥା ଆରମ୍ଭ ହେଲାପରେ ଅନ୍ୟମାନେ ସବୁ ଚୁପ୍ ହେଇଗଲେ । “ଏବେ କେହି ଆମକୁ ଫୁଲ-ଚନ୍ଦନ ଦେଇ ପୂଜା କରିବେ, ସେ କଥା ମୁଁ କହୁନେଇଁ , କାମ ହେଇଗଲେ କିନ୍ତୁ ତମେ ସମସ୍ତେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସନା ପୁଅ ହେଇଯିବ ।”

“ଏବେ ତ ଟାହିଟାପରି କରି ଯାଉଛ ଭା’ କହିବେ” ଗୁରିଆ ଆଗତ ବଧାଡା ପରି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । “ଆଉ ଯଦବା ଅଧାରୁ କାମ ଛାଡ଼ି ଦେଇ, ସବୁଯାକ ଗୁଣ୍ଡିଆ ହବ । ରାସ୍ତାରେ ବାଟ ବି ଚାଲିପାରିବ ନେଇଁ ।”

ଆମର ସବୁ ହାତ ଅଲସେ ଜାଣବଙ୍କା, ଥରେ ହାତରେ କଟୁରୀଟାଏ ପଡ଼ିଲେ ଯଦ ସବୁ ସଫା ନ ହେଇ ଯାଇଛି । ଜଗୁଆ ତଥାପି ସହଜ ହଉ ନଥେଲା । “ତମେ ସମସ୍ତେ ଛେରୁଆ, ନଈ ନ ଦେଖୁଣୁ ନଙ୍ଗଳା ହେଇ ପଡୁଛ । କରେ ଯୋଡ଼ା ପାଖରେ ଘୋଡ଼ା ସରିହବ, ଆମେ ଏକାଠି ହେଇ ବାହାରିଲେ କିଏ ଭଲା ଆମ ପାଖ ମାଡ଼ିବ ?”

“ଆମେ ସବୁ ମଇଁଷି ଶିଙ୍ଘ, ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ସିନା ଫଟା କିନ୍ତୁ ଜୁଝିଲା ବେଳକୁ ଗୋଟା ।” ନାନା କହିଲା,

"ଏ କାମକୁ ଯଦି ଆମେ ନ ପାରିବା, ତାହେଲେ କେହି ଆଉ କରି ପାରିବେ ନେଇ।"

"ନପାରିବା କଥା ମୁଁ କହୁନେଇ ଯେ, ନରିଆ ହାଇ ବୁଝେଇ ଦେଲେ କେହି ଏକଥା ନେଇ ବଡ଼ମାନଙ୍କ ହାଙ୍ଗରେ କଲି କରିବ ନେଇଁ, ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ନିଜ ଚିଠି ଦେଖେଇ ଦେବ ତାହେଲେ ଯାଇ କାମହବ, ଆଉ ନଶ୍ଟ ହବ।"

ତାପରେ ବିଚ୍ଚର ପଡ଼ିଲା କାମ କେମିତି ହବ କିଏ କ'ଣ କରିବ ? କୋଡ଼ି, କୋଦାଲ ଗାଣ୍ଡୁଆ ଶାବଲ, ଗଇଁତି କୋଉଠୁ ଆସିବ, କିଏ କ'ଣ ଆଣିବ ?

ମନଥିଲେ ଉପାୟ ଆପେ ଆପେ ଆସିଯାଏ। ଦେଖାଗଲା ସେ ସବୁରି ଅଭାବ ହବନେଇଁ ।

————

ଆଗହୋଇବ ସାବଧାନ

"ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଲେ ଫସର ଫାଟି, ସାନ ଆସିଗଲେ ବେସର ବାଟି ।" ରାମରଥଙ୍କର ଦିପାଟିରୁ ପାନପିକର ଧାର ବୋହି ଯାଉଥିଲା, ତାଙ୍କୁ ଗାଁକୁଲେଙ୍କ ସିଏ କହୁଥିଲେ, ଶୁଣିଲଣି ଟୋକାଏ ମାତଚନ୍ତି କୁଆଡ଼େ ଦାଣ୍ଡସଫା କରିବେ ?

ଲାଗନ୍ତୁ, ଲାଗନ୍ତୁ ପିଲାଏ । ଦିବାକର ବାବୁ ନିଜେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁ ନଥିଲେ, "ହିନା କେତେ ପାଣିବାଡ଼େଇ ହାଲିଆ ହେଇଗଲେ ବଲେ ଚୁପ୍ ହେଇଯିବେ ନେଇଁ, ବେସ୍ତ କାହିଁକି ହଉଚ ?"

"ଯିଏ ବାଟରେ ଗାଈ ବାନ୍ଧୁଚି, ତାର ଖୁଣ୍ଟ ଉପାଡ଼ି ଦେବେ । ଯାହାର ବାଡ଼ ମାଡ଼ି ଆସିଚି ତାକୁ କାଟି ସଫା

କରି ଦେବେ । ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡା ରାସ୍ତାକୁ ଯିଏ ମଡ଼େଇଚ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେବେ ।" ରଥେ ଦିବାକର ବାବୁଙ୍କ କଥା ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦଇବ ବେଠିଆଏ, ହୁଃ-ହୁଃ ଦେଖିଚନ୍ତି, ଫାନ୍ଦ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ପରା ।',

"ଦେଖ ରଥେ, ପାଣି କୁଆଡ଼କୁ ଯାଉଚ । ନଈ ନଦେଖୁଣୁ ତମେ ଏମିତି ନଙ୍ଗଳା କାହିଁକି ହେଇ ପଡ଼ୁଚ ?" ସିଏ ରଥଙ୍କୁ ବୁଝେଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । "କିଓ ପୁରୁଷ ପୁରୁଷ ଧରି ଲୋକେ ଏ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡକୁ ଏମିତି କାମରେ ଲଗେଇ ଆସୁଚନ୍ତି । ତାକୁ ଏଇ ଟଙ୍ଗୁଡ଼ି ବାନ୍ଧୁରୀ ପଲେ ଆସି ବନ୍ଦ କରିଦେବେ ?"

ରାମ ରଥେ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ବନ୍ଦ କରି ଦେବେ କ'ଣ, କରିଦେଲେ କାଣ ? ଆପଣତ କିଛିବାଟ କରୁ ନାହାନ୍ତି, କାଲି ସକାଳୁ ସେମାନେ ସତକୁସତ ଗୁହାଳ ମୋର ଛାଡ଼ିଦେଲେ, "ଆମେ ସବୁ ଦାଣ୍ଡ ମଟିରେ ଠିଆ ହେଇ-ଯିବୁ ଯେ ?"

"ଛାନିଆ ହେଲେ ହବ କଣ ? ତମେ କଣ ଏକୁଟିଆ ହଇରାଣ ହବ ? ଗାଁର ପରା ଅଧେରୁ ବେଶି ଲୋକ ଏଥିରେ ପଡ଼ିବେ । ଦିବାକରବାବୁ ରଥଙ୍କୁ ଆମର ବୋଧ ଦେଉଥିଲେ । ଯୋଉ ଟୋକାଏ ଏଥରେ ମାତିଚନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଦାଣ୍ଡଦିଣ୍ଡା ପରା ଆଗ କଟା ହବ ? ତାଙ୍କର ଘରେ ବଳେ ମାଡ଼ ପଡ଼ିବ ନେଇଁ ତମେ ଦେଖିବ ଅସଲବେଳେ କଣ ହବ ?"

ଏ କଥା ଏମିତି କେତେବେଳ ଯାଏ ଚାଲିଥାନ୍ତା କେଜାଣି, ଗୁରିଆ ଟ୍ରେଇ ବାଟ ଦେଇ ପସି ଆସିଲା, ଏମାନେ ଧଡ଼କିନା ଚୁପ ପଡ଼ିଗଲେ । ହୁରୁମା ଟୋକାଟା, ପାଟିରେ ଯେମିତି ତାର ବାଡ଼ ବତା ନାଇଁ । କଣ ଯଦି ଭଲମନ୍ଦ ପାଟିରୁ ବାହାରିପଡ଼େ ମହତଟା ଏଇଠି ବାରଣ୍ଡା ଦିକଡ଼ା ହେଇଯିବ ।"

ଗୁରିଆ କାନରେ କଥାର ଛିଟିକା କିଛି ପଡ଼ିଥିଲା, ସିଏ କଣ ଛାଡ଼ନ୍ତା, ପଚାରିଦେଲା, "କଣ ହେଲାକି ନନାଏ ? ଗୋଟାଏ ଜବର କଥା କଣ ପଡ଼ିଥିଲା, ମତେ ଦେଖି ଓପକିନା ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା ।

ଗଭୀର ଜଳର ମାଛ ଆମର ଦିବାକର ବାବୁ, ଏଇଠି ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ ? ସମ୍ଭାଳି ନେଲେ ଏଇ ପ୍ରଥମ ମାଡ଼କୁ, ପାଟିରୁ ତାଙ୍କର ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, "ତମେ ସବୁ ମିଶି କଣ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ସଫେଇ କରିବ ପରା ?

"ସେଥିରେ କେମିତି ଖଲବ ପସିବ, ସେଇଟା କେମିତି ବନ୍ଦ ହବ, ସେଇ ବିଷୟର ପଡ଼ିଥିଲା ।" ଗୁରିଆ ତାଙ୍କୁ ଚିଡ଼େଇ ଦେଲା ।

ନଶୁଣିଲା ପରି ଦିବାକର ବାବୁ କହି ଚାଲିଥିଲେ "ଏତେ ଦିନରେ ପିଲାଏ ଗୋଟାଏ ଭଲକାମ କରୁଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପଛରେ କେମିତି ଆମେ କାନ୍ଧ ଲଗେଇଦବା ଏଇ କଥା ପଡ଼ିଥିଲା । କଣ କହୁନା ରଥେ ?"

ତା ନୁହେଁ ଆଉ କଣ ?" ଗାୟକ ସାଙ୍ଗରେ ପାଳିଆ ପରି ରଥେ ଆମର ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଓଲଟି ପଡ଼ିଲେ । "ଯାହା ଆମେ ପାରି ନଥିଲୁ ପିଲାଏ ସେକଥା ଆଜି କରିବାକୁ ଯାଉଚନ୍ତି, ଇଏ କଣ କମ କଥା ? ଆମର ଏ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ସେମିତି ଅଳିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଚି, ସାପ ବେଙ୍ଗ ସେଠି ଘର କରିଚନ୍ତି, ରାତିରେ ସେଇବାଟରେ ଯିବାକୁତ ଆମେ ଭୟ ପାଇଯାଉଚୁ ?

ଏବେ ଯା' ହେଉ ତମେ ସବୁ ଲାଗିପଡ଼ି ଗୋଟାଏ ନହବା କାମ କରିବାକୁ ଯାଉଚ । ଆମେ ତମ ପଛରେ ଅଛୁନା ? ଦିବାକରବାବୁ ଗୁରିଆର ପିଠି ଥାପୁଡ଼େଇ ଏକଥା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । "କେତେ ଦିନର ଅଳିଆ ଦାଣ୍ଡରୁ ସଫା ହେଇଯିବ ?

'ସେ କଥା ଆଉ ପଚାରିବାକୁ ଅଛି ?' ରାମା' ନା କାହିଁକି ଚିହ୍ନା ପଡ଼ିବେ ? "ଆମେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ନିର୍ଭୟରେ ଆଖିବୁଜି ଚାଲିବୁ ।"

ତା ହେଲେ ତ ଭଲ ହେଲା, ଆପଣଙ୍କ ପରି ମୁରବି ମାନେ ଯଦି ଆମ ପଛରେ ରହିବେ, ଆମେ ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ବି ଉଠାଇ ଆଣିବୁ, ଇଏବା କିବା କଥା ?" ଶୁଆପରି ଘୋଷିଥିବା କଥାକୁ ଗୁରିଆ ଅଜାଡ଼ି ଦେଲା । କାଲି ସକାଳୁ

ଆମେତ କାମ ଆରମ୍ଭ କରୁଚୁ । ଆପଣମାନେ ସେଠି ଟିକେ ରହିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ଗୁରିଆ ବଡ଼ ବିନମ୍ର ସ୍ୱରରେ କହିଦେଲା ।

"ରହିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ନା କଣ କହୁଚ ରଥେ ।" ହିକାକରିବାବୁ ରାମନାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ପଚାରିଦେଲେ ।

'ଇଏତ ଅତି ଉତ୍ତମ କଥା ।' ନନାଏ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "କିନ୍ତୁ କଥା କଣକି ମୁଁ କାଲି ଟିକିଏ ମଦନପୁରକୁ ଯିବି, ସେଠି ଗୋପୀବାବୁଙ୍କ ଘରେ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କର ଶ୍ରାଦ୍ଧ । ବଜର ପାଞ୍ଚକୋଶ ବାଟ, ସକାଳୁ ନଗଲେ କଣ ପହଞ୍ଚି ହବ ?

ହେଲା ମ, ନନାଏ ନରହନ୍ତୁ ପଛକେ, ତାଙ୍କର ଆଶିର୍ବାଦତ ଆମ ପଛରେ ଅଛି ? ଆପଣ ମଉସା ରହନ୍ତୁ ଟିକିଏ, ଆମର ସାହାସ ବଢ଼ିଯିବ ।" ଗୁରିଆ ତାଅଁଙ୍କୁ କଥାରେ ଖଇଚୁ କରିନେଇ, ଏବେ ସିଏ ଆଉ ଯା'ନ୍ତି କୁଆଡ଼େ, ଅକଳରେ ପଡ଼ିଗଲେ । "ଠିକ୍ ଅଛି, ଅସୁବିଧା ନହେଲେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ କାଲି ତମର ଗାଁ ସପେଇରେ ଯୋଗ ଦେବି ।" ପଛରେ କରିଥିବା ସବୁଯାକ ବଲୁଆ ବିଚାର ଆଗରେ ପଡ଼ି ବଦଳିଗଲା ।

ଇଆଡେ ବାଲା ଦାସଙ୍କ ଘରେ ବି ତୁମୁଳକାଣ୍ଡ । ବାପ-ପୁଅଙ୍କ ଭିତରେ ଲାଗିଚି ଝଟାପଟା କେହି ଟିକିଏ ପଛକୁ ହଟିବାକୁ ରାଜି ନୁହନ୍ତି ।

"କୁଳାଙ୍ଗାର, କୋଉଠିକାର ଖାଇବ ମୋର, ଗାଇବ ମୋ ବଇରୀଙ୍କର ।" ବାଲାଦାସ ରାଗରେ ପାଚି ଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦି'ପୁଅ ସନିଆ, ଧନିଆ ବି ଏଇ ଦାଣ୍ଡ ସପେଇରେ

ବାଇ । "ଭଲଗତି ଅଛନ୍ତି ସେ ଫେଚକାମି ଛାଡ଼, ସୁନାପୁଅ ପରି ଘରେ ବସ ।"

"ଗାଁ ସାରା ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି, ଆମ ପିଣ୍ଡା ଦାଣ୍ଡକୁ ମାଡ଼ିଯାଇଛି । ସେଇଟା ଶୁଣିବାକୁ ଖୁବ ଭଲଲାଗୁଛି ନା କଣ ?" ଧନିଆ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

"ତମେ ସବୁ ଆସି ପିଣ୍ଡାକୁ ତାଡ଼ି ପକେଇବ ପରା ? ଏମିତି କେତେ କୁକୁର ଭୋକୁଛନ୍ତି, ଏଇଆକୁ ମୁଁ ଖାତିର କରିଛି ?" ଦାସେ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରୁ ନଥିଲେ, ତାଙ୍କର ପୁଅ ମୁହଁ ଉପରେ ଜବାବ ଦଉଛି, କି କାଳ ହେଲାଣି । "ମାପ କଲେ ଯଦି ବାହାରିବ, ସେମାନେ ତାଡ଼ିଦେବେ । ସର୍ବ ସାଧାରଣଙ୍କ ଜାଗାକୁ ଆମେ କାହିଁକି ମାଡ଼ିବସିବା ?" ସନିଆ କହୁଥିଲା ।

"ବୁଢ଼ି, ଖବରଦାର ଫେରିବାର ଯଦି ସେ କଥା କହିବ, ମୋର ଦିନେକୁ ତମର ଦିନେ । ପାଠ-ଶାଠ ତ ହେଲାନାହିଁ, ଏଇ କାମ କରି ବାପର ନାଁ ପକେଇବ ? ମୁଁ

ଯଦି ଦାଣ୍ଡକୁ ମାଡ଼ିଯାଇଥିବ, ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମଶାଣିକୁ ଯିବ ପରା ?” ସେ ତଥାପି ସମ୍ଭାଳା ପଡୁ ନଥିଲେ ।

ଆମର ସେ ଯାଗା ଲୋଡ଼ାନାହିଁ । ଦାଣ୍ଡରେ ଘାଟରେ ଲୋକଙ୍କର ଟାହି ଟାପରା କିଏ ଶୁଣିବ ? ଏଇ ବାଟ ଦେଇ ଗଲାବେଳେ ଲୋକେ ଯାହା କହୁଚନ୍ତି, ସେଥିରେ ପରା ଋଷି ବାଳଛିଣ୍ଡେଇ ମରିବେ ?” ଘନିଆ ତଥାପି ଛାଡ଼ିବା ଜନ୍ତୁ ନୁହେଁ ।

ଯାଆମ ଏମିତି କେତେ ଦେଖିଛି, ହଇରେ ତତଲା ପାଣିରେ କୋଉଠି ଘର ପୋଡ଼ିଲାଣି ?” ଦାସେ ରାଗରେ ପାଚି ଗଲେଣି ।

ଶତ୍ରୁ ସେଇ ବାଟଦେଇ ଯାଉଥିଲା । ବାପ-ପୁଅଙ୍କର ଏ ଯୋଉ କଥା କଟାକଟି ସେଥିରେ ସିଏ ଟିକେ ଅଟକିଗଲା ।

କିବା ଅସାଧ୍ୟ ମହିତଳେ

ଗାଁର ଦାଣ୍ଡ ସଫାହବ, କାହାକୁ ରାତିରେ ନିଦଅଛି ? ଫରଚ୍ ହେଇନାହିଁ ପିଲାଏ ସେଦିନ ରୁଣ୍ଡ ହେଇ ସାରିଲେଣି ।

ଯେତେ ହେଲେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ କାମତ, ଏତେ ଦିନ ଧରି ଯାହା ଦାଦାମାନେ ପାରି ନଥିଲେ, ପିଲାମାନେ ସେଥିରେ ଅଣ୍ଟାଭିଡ଼ି ବାହାରିଚନ୍ତି, ଲୋକ ଖାଲି ଥାଟ୍ଟା ପଟାଳି ଭାଙ୍ଗୁଚନ୍ତି, କାମ କରିବାକୁ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି, ଦେଖଣାହାରୀ ତାଠୋଉଁ ବେଶି ।

ଦିବାକର ବାବୁ ବି ସକାଳୁ ଜାମାଯୋଡ଼ ହେଇ ହାଜର । କଥା ଦେଇଥିଲେ ଭଙ୍ଗନ୍ତେ କେମିତି ? ବର୍ଷା

ସୁଆଡ଼େ ଛତାକୁ ସିଆଡ଼େ ଦେଖେଇ ଦେଲେ ଦହରେ ପାଣି ପଡ଼ିବ ନେଇଁ । ସିଏ କଣ ଏଡ଼େ ବୋକା ଯେ ସୁଅ ମୁହଁରେ ଠିଆହେଇ ଠେଲା ଖାଇବେ ?

ପିଲାଙ୍କ ଦଳ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଲା, ବାଟରେ ଖୁଣ୍ଟ ପୋତା ହେଇ ଗାଈ ବନ୍ଧା ଯାଉଥିଲା । ତାକୁ ଉପାଡ଼ି ସେମାନେ ଖାଉନ୍ଦ ଜାଗାରେ ପୋତି, ଗାଈ ଗୋରୁଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ପକେଇଲେ ।

କାହାର ପାଟିରେ କଥା ନାହିଁ, କେହି ବାଧା ଦଉ ନାହାନ୍ତି, କାମ ସୁରୁଖୁରୁରେ ହେଇ ଯାଉଚି । ରାସ୍ତାକୁ ଯଦି କାହାର ବାଡ଼ ମାଡ଼ି ଆସିଚି, କୋଦାଳ ଦେଇ ଟିକେ ଛେଣ୍ଡି ଦେଲେ ଦାଣ୍ଡ ସଫା ।

ନିଳା ଆମର ସେଟଲମେଣ୍ଟରେ ଅମିନ । ହାତରେ ତାର ଗାର ନକ୍ସା, ଗୁନିଆ ଆଉ କମ୍ପାସ । ଅକେଇ ଆଉ ବୁଢ଼ିଆ ଦୁ' ଜଣ ଯାକ ଚେନ୍‌ମ୍ୟାନ୍, ହାତରେ ଚେନ୍ ଧରି

ରେଡ଼ । କୋଉଠି ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ମାପକରି ନାଲା କହିଦବ, ଏ ବାଟହିଁ ଚେନ୍ ଧରି ଜାଗା ଦେଖେଇ ଦେବେ । ତା' ପରେ ତ ବାନରସେନା ଖେଦିଯିବେ କୋଦାଳ କି କୋଡ଼ି ଧରି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହଣା ହେଇଯିବ ।

ଗୋଲଖା ଘର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଗୋବର ଗଦା, ସିଏ ପୁଣି ରାଜଦାଣ୍ଡରେ । ବାସି ଗୋବର ତା' ଉପରେ ତା' ଉପରେ ନଦା ଚାଲିଚି, ବର୍ଷାପାଣି କି ଗୋରୁମୂତ ରାସ୍ତା ଉପରଦେଇ ବୋହିଯାଉଚି, ପୋକ ସାଲୁବାଲୁ, ଗନ୍ଧରେ ନାକ ଫାଟିଯାଉଚି । ଲୋକେ ଗଲାବେଳେ ନାକରେ ଲୁଗା ଦେଇ ସେବାଟ ପାରି ହୁଅନ୍ତି ।

ପିଲାଙ୍କର ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସେଇଠି ଅଟକି ଗଲା । କିଏ ଏ ଗୋବର ଗଦା ଉଠେଇବ ? ସବୁରି ନାକରେ କନାବଣ୍ଡା, ଆଖିରେ ଘୃଣା ।

ନରଭାଇର ଆଖିରେ ପଡ଼ିଗଲା, ଗୋଲଆ ମୁରୁକି-ହସା ଦଉଚି, ଆଉ ଯେମିତି ଛୁଗୁଲେଇ କରି କହୁଚି, "ଦାଣ୍ଡ ସଫା କରିବ ? ନାକନାହିଁ ତୁମକୁ ? ଏଇଠୁ ଯଦି ମେରି ମୁଣ୍ଡେଇ ଘରକୁ ନ ଯାଇଚ, ତା' ହେଲେ ମୋର ନାଁ ନାହିଁ ।"

ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନେଇଲା ସିଏ । ସମସ୍ତେ ଖୁଣ୍ଟ ଭଳିଆ ଠିଆ ହେଇଚନ୍ତି । କାହାରି ହାତ ସିଆଡ଼େ ଯାଉନାହିଁ, କେହି ବାହାରୁ ନାହାନ୍ତି, ତା'ର ମୁଣ୍ଡ କଣ କେମିତି ଗୋଲ-ମାଳିଆ ହେଇଗଲା, କାହାରି ହାତରୁ ଗୋଟାଏ କୋଡ଼ି ଛଡ଼େଇ ନେଇ ସେ ନିଜେ ଗୋବର ଗଦାକୁ ହାଣିବାରେ

ଲାଗିଲା । "ଆଣରେ ଝୋଟକେଇ, ବେଳ ହୋଇ ଯାଉଚି, ଏତେ ବଡ଼ ଗଦାକୁ ଝୋଟିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ?"

ଏତିକି ବେଳେ ସମସ୍ତେ ଗୁହାଁ ବସିଥିଲେ, ତାପରେ ଗାଣ୍ଡୁଆ ଦ'ଗୁରିଟା ଥୁଆ ହୋଇଗଲା । ତାକୁ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଲା

ପରେ ପୁଣି ଗାଣ୍ଡୁଆ । ଯେ ସବୁ ବି କିଏ କେମିତି ଉଠେଇ ନେଲେ । ଆଉ ମାନେ କୋଡ଼ି ଧରି ମାଡ଼ି ଆସିଲେ । ଘଣ୍ଟାକରେ ପାହାଡ଼ ପରିକା ଗୋବର ଗଦାଟା ଦାଣ୍ଡ ଉପରୁ ଉଠିଯାଇ ଗୋଲଖାର ଓଳତଳେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ।

ଗୋଲଆ ତାପରେ କୁଆଡ଼େଗଲା କେହି ଆଉ ତାକୁ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ।

ଶୁଣିଲଣି, ବଳଆ କୁଆଡ଼େ ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତ ପାଞ୍ଚ ହାତିଆ ଠେଙ୍ଗା ଧରି ଠିଆ ହୋଇଚ । ଯିଏ ତା' ବାଡ଼ରେ ହାତ ଦବ ତାକୁ ସିଏ ସେଇଠି ପାହାରେ ଦବ ।" ମଦନା ଆସି ଖବରଦେଲା ।

"ବଳିଆ ବୃଷାଳିଆ ଦେହ, ହୁଣ୍ଡାଟାଏ । କଥାରେ ତା'ର ନାଁ ମାନଥାନ ଅଛି ନାଁ କାମରେ ଅଛି ବାଗବାଇଶ । ତା' ପାଖକୁ ଜମା ଯିବାନେଇ ।" ଶଭୁରର ମନରେ ଭୟ ପଶିଗଲାଣି ।

ତାଙ୍କର ସିଂହବାଡ଼ ବି ଦାଣ୍ଡରୁ ଅଧେ ଚାଲୁକରି ଦେଇଛି । ଏବେ ସେ ବାଡ଼କୁ ପଦା ନ କଲେ ଆଗକୁ ରାସ୍ତା ସଫା ବନ୍ଦ ।

"ଷଷ୍ଠମ ସମସ୍ୟା ଏବେ ପଡ଼ିଲା । ଏ ଠାବରେ ଯିଏ ଯିବ ହୁଣ୍ଡା ପାଖେ ପଡ଼ିଯିବ ପ୍ରବରେ ।" ତୀରୁଭାଇ ଯାତ୍ରା ଠାଣିରେ ଗୀତଗାଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଉସକେଇ ଦେଲେ । ଶଭୁରର ଆତଙ୍କ କିନ୍ତୁ ଏ ପଦ୍ମଟାଳାରେ ଖସିଲା ନାହିଁ ।

ନଳା ନରଭାଇ କାନ ପାଖରେ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି କହି-ଦେଲା, "ଆମେ ଯଦି ସାଧ ମଉସାକୁ କହନ୍ତେ, ସେଇ ଏକା ତାକୁ ମନେଇ ପାରନ୍ତେ । ତାଙ୍କୁ ତାର ପ୍ରାଣେ ଭୟ ।"

ଥରେ ଇଲମ୍ ପାଇଗଲା ପରେ, ଅର୍ଜୁନ ବି ଏମିତି କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ବଧ କରି ଦେଇଥିଲେ, ଆଉ ଇଏ ବା କିବା କଥା ?

ସାଧୁ ମଉସା ଆସିଲେ, ଭମରା ବି ଫଣାକୁ ଲୁଚେଇ ଗାତରେ ପଶିଗଲା । ବାଘର ବି ପୁଣି ଫାଗକୁ ଡର ଅଛି । ନଳା ତାର ମାପ ସାରି ଦେଖେଇ ଦେଲା ପରେ ସିଂହବାଡ କଟା ବି ହେଇଗଲା ।

ସଫେଇ ଦଳ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଲେ । ଏଥର ଖୁଣ୍ଟ ଉପାଡ଼ିବା ଆଉ କଷ୍ଟ ହେଲା ନେଇ ।

"ଆପଣା ଲାଜ, ତାପରେ ଚୌରକୁ ଖାଇଲା । ଯିଏ ସବୁ ଖୁଣ୍ଟ ପୋତିଥିଲେ ଆପେ ଆପେ ଉପାଡ଼ି ନେଲେ । ଗୋବର ଗଦାରେ ପିଲାମାନେ ହାତ ମାରିଲା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମାଲିକମାନେ ହାତ ନଗେଇ ଦେଲେ ।

ଏମିତି ବିନା ବାଧାରେ ସେଦିନ କାମ ହେଇଗଲା । ଗାଁ ଦାଣ୍ଡର ଅଧେ ସଉକି ସଫା ହେଇଚାଲା ସେଇ ଦିନକରେ ।

ତା' ପରଦିନ ବାଲାଦାସଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ସମସ୍ତେ ଅଟକି ଗଲେ । ତାଙ୍କର ପକ୍କାପିଣ୍ଡା ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ମାଡ଼ି ଆସିଚି । କିଏ ପିଣ୍ଡାରେ ତାଙ୍କର ହାତ ଦବ । ରଘୁଆ, ଦାସଙ୍କୁ ଡାକିବାପାଇଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲା, ଫେରିଆସି ଖବର ଦେଲା ଯେ ସେ ଘରେ ନାହାନ୍ତି । ସକାଳୁ ବିଲଆଡେ ଯାଇଚନ୍ତି ।

ନିଳା ତାର କମ୍ପାସ ପକାଇ ନକ୍ସା ଦେଖି ମାପି ଦେଲା । ତେନ୍ ଝାଣି ବୁଢ଼ିଆ ପାଟି କରିଦେଲା, "ଆରେ ବୁଢ଼ା ଅଢ଼େଇହାତ ଜାଗା ମାଡ଼ିବସିଚରେ ।"

"ଅଢ଼େଇ ହାତ ? ଶତ୍ରୁଘ୍ନର ଆଖି ଉପରକୁ ଗଲା, "ତା ମାନେ ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡାର ଅଧେରୁ ବେଶିଥାନ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର ?

ପରଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଯାତକୁ ଯାଉନା, ପଚାରିଲେ ମୁଣ୍ଡ ଝୁଙ୍ଗାରୁ ଥାଉ ।" ଅ ନକ ଆଗକୁ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ତାରୁହାଇ ବି ତାଙ୍କ ଯାତ୍ରା ଗୀତରୁ ପଦେ ଛାଡ଼ି-ଦେଲାଲି, "ଆସ କିଏସେ ଯିବରେ ହାଣି, ଦାସପର ପିଣ୍ଡା ।"

“ଦେଖାଯାଉ ଏଥର ବଲେଇ ବେକରେ ଘଣ୍ଟି ବାନ୍ଧିବ କିଏ ?” ସପନା ପଚାରୁ ଥାଇ ଉପକେଇ ଦେଲା, “ଆସରେ କିଏସେ ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡାକୁ ହାଣିବ ?”

ନରହରି ସେତେବେଳକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେଣି । ସବୁ ଶୁଣିସାରି ସପନାକୁ କହିଲେ, “ଯିବୁଟିରେ ଦାସଙ୍କୁ ଡାକି-ଆଣିବୁ, ସିଏ ଠିଆହେଲେ କାମଟା ଟିକେ ସହଜ ହେଇ-ଯିବ ।”

“ସେ କଥା କଣ ଅଉ ବାକିଅଛି ?” ସପନା ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ଆମେ ଆଗରୁ ବୁଝି ସାରିଲୁଣି, ସିଏ ଘରେ ନାହାନ୍ତି ।”

“ଦାସେ ନାହାନ୍ତି ନା, ଦାସେ କହିଲେ ଦାସେ ନାହାନ୍ତି ।” ଗୁରୁଆ ହସି ହସି କହିଲା ।

ଜନା ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ, ସାବଲଟାଏ ଧରି ଉଠିଗଲା ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ । କଳା ଯୋଉ ଦାଗ

ଦେଇଥିଲା, ସେଇଠୁ ପିଣ୍ଡା ଉଡା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ କେତେଜଣ ମିଶିଗଲେ ।

ଏତକବେଳେ ଦାସେ କୁଆଡେ ଥିଲେ କେଜାଣି ? ଧାଇଁ ଆସିଲେ, କଥାନାଇଁ, ବାର୍ତ୍ତାନାଇଁ ନୀନାକୁ ଠୋ କରି ଗୁଡ଼ାଏ ପକାଇଲେ । ନିନା ବିଚରା ସେଇଠି ପଡ଼ି ବେହୋସ ।

ସିଏ ଆଉ ଯା'ନ୍ତି କୁଆଡ଼େ ? ଘରଆଉ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଘେରିଗଲେ । ପିଲାମାନେ ତ ତାଙ୍କୁ ଝିଙ୍କା ଓଟରା କରି ଲୁଗାପଟା ଚିରିଦେଲେ । ପିଣ୍ଡା ଉପରୁ ତଳକୁ ଘୋଷାରି ଆଣିଲେ ।

ଗୋଳମାଳ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ହୋ ହଲା । କିଏ କଣ କହୁଚି କାହାକୁ କହୁଚି କେହି ଶୁଣୁନି ।

ଏଇଠି ମୁରବି ତୁଲ୍ୟ ଲୋକମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଧରି ଅଟକ୍କଲେ । ତାଙ୍କ ମେଳରୁ ବାଳାଦାସଙ୍କୁ ମୁକୁଳେଇଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସିଏ ପୁରା ଗୋଟାପଣେ ଥରୁଚନ୍ତି ।

"ବୁଢ଼ାଟାଏ ହେଲଣି ଆସି, ଅକଲ ତମର ଟିକିଏ ବି ହେଲାନାଇଁ ବାଳକୃଷ୍ଣ ।" ଦିବାକର ବାବୁ ତଆରି କହିଲେ ତାଙ୍କୁ, "କଥାନାଇଁ ବାର୍ତ୍ତାନାଇଁ ଶୁଖିଲାଟାରେ ପିଲାଟା ଉପରେ ହାତ ଉଠେଇ ଦେଲ ?"

"ଏବେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଯଦି ଛେଚିବେ କିଏ ଆସି ତମ ପିଠିରେ ପଡ଼ିବ ? କାଶିବାବୁ ତାଙ୍କ ଦୋଷ ବାଛିଲେ ।

ଜଗୁଆ ପୁରି ରାଗରେ ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା, "ଆଜି ଏ ଘରକୁ ଆମେ ମାଟିରେ ମିଶେଇ ଦବୁ । କିଏ ତାଙ୍କ ପିଠିରେ ପଡ଼ିବ ପଡୁ ।"

"ବାବୁପରି ଘରେ ନଥିଲେ ଆସିଲେ କୁଆଡୁ ? ଗୁରିଆ ପାଟିରେ ବାଡ଼ବଡା ନାହିଁ, "ଏବଳଥେଲେ କବାଟ କଣରେ ଲୁଚଗଲେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦବୁ ପରି, ମରଣ କାଳେ ନିଦା ଗଲେ ଯମକି ଛାଡ଼ିଦବ ଭଲେ ।

"ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଚଳୁକରି ଏ ଫେଚକାମି" ପୁନଆ କହିପକେଇଲା ।

"ଛାଡ଼, ଛାଡ଼ ପିଲାଏ କଣ ମିଳିବ ସେଥିରୁ" ଦିବାକରବାବୁ ବୁଝେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । "ବାସେ ଭୁଲ କରିଚନ୍ତି, ତମେ ସବୁ ତାଙ୍କୁ କ୍ଷମା କରିଦିଅ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଁ ତମର ହାତ ଧରୁଚି ?"

"ନାଁ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଯମା ଛାଡ଼ିବୁନି । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ସିଏ ଭୁଲ ମାଗନ୍ତୁ । ସନିଆର ଏକା ଜିଦ୍ ସମସ୍ତଙ୍କର ଏ ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ନଇଁ ନଗଲେ, ତାଙ୍କର ଆଉ ଗତି ଅଛି ? ନିନାର ହାତଧରି ସେ କହି ପକେଇଲେ, "ମୁଁ ତ ତୋର ବାପ ଭଳିଆ, ଏଇ କଥାକୁ ନେଇ ଏଇ ଅଭିମାନ ?" ତାପରେ ପିଲାମାନେ ଖାଲି ଆନନ୍ଦରେ ଡେଇଁଲେ । ନିନା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହିରୋ । ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ବସେଇ ଦେ, ବୁଲା, କିଏ ଦେଖିବ ଏ ନାଟ ।

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ସେ ମୁହଁ ଶୁଖେଇ ବସୁଥେଲା । ଏଇ ଗୋଟାଏ ଗତିପୁଡ଼ାଖାଇ ସମସ୍ତଙ୍କର ଲିଡ଼ର

ହୋଇଗଲା । ଛୋଟା ପାଇକ ଏମିତି ପଛରେ ଥାଏ, ସୁବିଧା ପାଇଲେ ସେଇ ପୁଣି ଆଗେଇ ପଡ଼େ ।

ଏ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଭିତରେ କାମଟିକେ ଧିମେଇ ଯାଇ-ଥିଲା । ପୁଣିଥରେ ପିଲାମାନେ ନୂଆ ଉତ୍ସାହରେ ଲାଗି-ପଡ଼ିଲେ । ଯାହା ଟିକିଏ ଅଧେ ଗୋଳମାଳ ହେଉଥିଲା, ଏଥର ସବୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ ହୋଇଗଲା । ସେଇଦିନ ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ କାମ ସାରାପଣ ହୋଇଯାଇଚି । ଗାଁ ଦାଣ୍ଡର ତିନି ଭାଗରୁ ବେଶି ସଫା ହୋଇଗଲାଣି । ଆଉ ତାପର ଦିନ ପୁରା ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେ ମୁଣ୍ଡ ସଫା ।

'କାମଟା ଯାହେଉ ଭଲରେ ଭଲରେ ସରିଗଲା, 'ଗୁରୁଆ ଶାନ୍ତିରେ ଯେମିତି ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲା, 'କାଲି ଦେଖିଲନା ସବୁ କେମିତି ସହଜରେ ହୋଇଗଲା । ମୋରିତ କମା ବିଶ୍ୱାସ ନଥିଲା । ଏବେ ଲାଗୁଚି ଏଇଟା ଏମିତି କିଛି ବଡ଼ କାମ ନୁହେଁ । ''ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଖାଲି ଖିଲ ଖିଲ ହସ ।

''ବାଲାଦାସଙ୍କ ପିଣ୍ଡାକଟାପରେ କିଏ ଆଉ ଗଣ୍ଡ-ଗୋଳ କରିବ ? ବରିମାଡ଼ ଦେଖିତ କୋଲଥ ଚେପା···।'' ନିଳା ବଡ଼ ଯୋରରେ କହି ଆସୁଥିଲା ।

''ଆମ ମନ ମିଳିଗଲେ ହବନାଇ ଏମିତି କିଛି କାମ ଅଛି ?'' ନରିଆଇ କଥାକୁ ସାରିଦବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ''ପାଞ୍ଚମନ ଆଉ ପଚଶ ପ୍ରକୃତିକୁ ଏକାଠି କରିପାରିଲେ,

ହିମାଳୟକୁ ପାହାଡ଼କୁ ବି ଟଳେଇ ଦେଇ ହବ, ଆଉ ଇଏଟା କିବା କଥା ?

"ଯାହା କହ ନୀନା ସେ ଦିନ ଯୋଉ ବ୍ରହ୍ମ ଗଛପୁଡ଼ାଟା ଖାଇ ସହିଗଲା, ସେଇଥିରେତ ଆମେ ସବୁ ସୁନାପୁଅ ହେଇ ଗଲୁ । ଗୁରୁଆ ଆନନ୍ଦରେ କୁରୁଳି ଉଠୁଥିଲେ । ଦେଖିଲ ନେଇ ଭାପରେ କେମିତି ସମସ୍ତେ ଆମଆଡ଼କୁ ଢଳି ପଡ଼ିଲେ ।

"ତମେ ଯେତେବେଳେ ଏମିତି ଭଲକାମ କରିବ ସବୁଥିରେ ଲୋକେ ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ, କାନ୍ଧ ଲଗେଇ ଦେବେ, ଏ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଅଛି । "ନରିଆଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହାସ ଦେଉଥିଲା ।

ସବୁକାମ ଏମିତି ଆରମ୍ଭରୁ ପାହାଡ଼ପରି ଦିଶିଲାଗେ । କରିବାକୁ କଷ୍ଟ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି । ଆଉଥରେ ସରିଗଲେ ସମସ୍ତେ ଭାବନ୍ତି ସତରେ ଏ କାମଟା କେତେ ସହଜ ?

ଭଗବତପରି କହିଲା, "ଧନକାର୍ପଣ୍ୟ ଦେବା ଫଳେ କିବା ଅସାଧ୍ୟ ମହୀତଳେ ।"

ଦେଉଳ ତୋଳିଲେ ନାଁ ପଡ଼େ

ଦିବାକର ବାବୁ ଖୁବ୍ ଖୁସି । ଏତେ ଦିନରେ ପିଲା-ମାନେ । ଗୋଟାଏ ମନେରଖିଲା ପରି କାମକରି ଦେଖେଇ ଦେଲେ ।

"ବୁଝିଲ ଦାସେ, ଛୋଟସାପର ବିଷ ଟାଣ । ପିଲାଙ୍କର କାରସାଦି ଦେଖିଲତ ? ଆମେ ଯାହା ଏତେ ଦିନ ଧରି ପାରୁନଥିଲେ ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଠିକ ଠିକ ହାତରେ କରିଦେଲେ ।" କାଶିବାବୁଙ୍କୁ ସିଏ ବୁଝେଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

"ଆମେ ସବୁତ ସ୍ୱାର୍ଥ, ନିଜକଥା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ମନରେ ନ ଥାଏ । ଏ ପରିକାମ କିଏ କରିବ ?" ଅଗଣି ବେହେରା ହାତ ମଳା ମଳି କରିକି କହି ଉଠିଲା, "ପିଲାଏ ସମସ୍ତଙ୍କର, ସେଥିପାଇଁ ଏ କାମ ଏମିତି ହୋଇ ଗଲାନା ?"

"କଣ ରଥେ, ତମର ଗୁହାଳଟା ଏଥିରେ ଗଲା ?" କାଶିବାବୁ ଟିକେ ପରିହାସରେ କହିଦେଲେ ।

"ମୋର କଣ ଏକା ଯାଇଛି ? ଗାଁ ଦାଣ୍ଡକୁ ଯାହାର ଯାହା ମାଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ପିଲାଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉଠେଇ ଦେଇଚନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ମୋ ମନରେ ଦୁଃଖ ନାହିଁ ।

ଏବେ ଦାଣ୍ଡଟା ଯେମିତି ସଫା ହୋଇ ଯାଇଚି । ରାତି ଅଧରେ ଜଣେ ଏକା ନିର୍ଭୟରେ ଚାଲିଯାଇ ପାରିବ, ଇଏ

କଣ କମ୍ କଥା ?" ସେଥି ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ ରାଗି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

"ତମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମନଜାଣି ମୁଁ ପିଲାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଭୋଜିପାଇଁ ଡାକିବି ଭାବିଚି ।" ଦିବାକର ବାବୁ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଖବର ଶୁଣେଇଲେ, "ତମର ଏଥିରେ ମତ କଣ ?"

"ଏକଥା ଆଉ ପଚାରିବାକୁ ଅଛି ?" ବାଳାଦାସ ଉପରେ ପଡ଼ି କହିଲେ, "ଭୋଜିତ ମୋର ଦବା କଥା । ବିଚରା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପିଲାଙ୍କୁ ମୁଁ ଯାହା ହାତ ଉଠେଇ ଦେଲି ସିଏତ ତା ପାଇଁ କିଛି କରୁ ନ ଥେଲି ।"

"ସେଇ ହେଲା ନେଇ, ତମେ ସେଠି ପିଲାଙ୍କ ପିଠିରେ ହାତ ମାରିଦେଲ । ସିଏ କଣ ସେ କଥା ବୁଝିବେ ନାହିଁ ।" କାଶିବାବୁ ଦାସଙ୍କୁ ବୁଝେଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

"ତା ହେଲେ କେବେକୁ ମିଟିଂଟା ରଖିବା ?" ଦିବାକରବାବୁ ପୁଣି ଥରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପଚାରିଦେଲେ ।

"ଆଗତ ମଙ୍ଗଳବାରକୁ ଦଶହରା ଆସି ପଡ଼ୁଚି । ଦେବୀ ସେତେବେଳକୁ ପାଣିରେ ପଡ଼ି ସାରିଥିବେ । ସେଇ ଦିନଟା କେମିତି ହୁଅନ୍ତା" ରଥେ ପ୍ରସ୍ତାବଟାଏ ଦେଲେ ।

"ମୁଁ ବି ସେଇଆ ଭାବୁଥିଲି । କାଲିଠୁଁ ତ ସମସ୍ତେ ପଜାରେ ମାତିବେ, କିଏ କୋଉଠି ଖୋଜିଲେ ମିଳିବେ ନେଇଁ । ବିସର୍ଜନ ପରେ ଏ ଝମେଲା ସରିଯିବ । ତାପରେ ମିଟିଂ । 'କାଶିବାବୁ ରଥଙ୍କ କଥାରେ ନିଜ କଥାକୁ ମିଶେଇ ଦେଲେ ।" ଏପରି କାମର ଯେତେ ମଜା ସେଇ ମିଟିଂରେ ସବୁ ଛିଡ଼େଇବେ ।"

"ସେଇଆ ହଉ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ପଚାର ପକେଇ ପିଲାଙ୍କ ପେଟି ଥାଏଁ ଉଡ଼େଇ ଦବା ।" ସୁରବାବୁ ନିଜର ଚଷମାଟେକ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ତାଙ୍କ କଥା କହିସାରି । ଯାହା କହ ଏଥର ସେମାନେ ଆମକୁ ସବୁ ବୁଦ୍ଧି ଶିଖେଇ ଦେଲେ ।"

"କଥାଟାକୁ ଏଇଠି ସାରିଦେଲେତ ଚଳିବ ନେଇ ।" ଦିବାକର ବାବୁଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କଆଡ଼କୁ ଠେକୁଆ ପରି କାନଟେକି ଅନେଇଲେ, "ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଉଁଶ ତଳେ ନିଆଁ ରହିଥିଲା, ଏଇଠି ଜଳିବା ଆରମ୍ଭ ହେଇଚି, ତାକୁ ଟିକିଏ ବଞ୍ଚିଦେଲେ ସିଏ କେତେ କଣ ଏମିତି କାମ କରିଦବ ।"

"କଣ ଯେ ଆପଣ ବେଳେ ବେଳେ କହିପକାନ୍ତି ?" ଅନ୍ୟମାନେ ମୁହଁ ଖୋଲିବା ଆଗରୁ କାଶିବାବୁ ନଜେ ନ ବୁଝିବା କଥା ପରିଷ୍କାର କରିଦେଲେ, 'ପାଉଁଶ କାଇଁ, ସେଥିରେ ନିଆଁ କୋଉଠି ଥିଲା ! ପୁଣି ତାକୁ ବଞ୍ଚିଲା କିଏ, ସିଏ ପୁଣି ଜଳିଲା କେମିତି ?'

'ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଲାମାନେ ତାସଖେଳ, ପରଗୋଇ ଖେଳ ସମସ୍ତ କାଟୁଥିଲେ ।' ଦିବାକରବାବୁ ନିଜ କଥାକୁ ପରିଷ୍କାର କରିଦେଲେ, 'ଏଇଠି ସେମାନେ ଏକାଠି ହେଇ, ଯାହା ଆମେ ପାରୁ ନ ଥିଲୁ, ଏତେଦିନ ଧରି ପଡ଼ିଥିବା ମଇଲା ଅଳିଆଗଦା ଦାଣ୍ଡକୁ ସଫା କରିଦେଲେ । ତାଙ୍କୁ ଆମେ ଯଦି କାମରେ ଲଗେଇ ପାରିବା ଏମିତି ଯେତେ ସମସ୍ୟା ଆମର ଅଛି ସବୁ ସମାଧାନ ହେଇଯିବ ।'

'ହଁ, ତା ନୁହେଁ ଆଉ କଣ ?' ଯୋଡ଼ାକୁ ପରା ଘୋଡ଼ା ସରି ନୁହେଁ ।' ରଥେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥାକୁ ଚିଇ ଯାଉଥିଲେ, ଏଇଠି ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ ।

'ତା ବ ସତ । ଗାଁର ପୋଖରୀରେ ଏତେ ପଙ୍କ ଆଉ ଦଳ ଭର୍ତ୍ତି ହେଇଚ ତାକୁତ ଏମିତି ସଫା କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା ।' କାଶିବାବୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ।

'ସେଇ କଥାତ ମୁଁ କହୁଚ । ଏ ଯୋଉ ନିଆଁ ଜଳୁଚ, ତାକୁ ଏମିତି ଜଳେଇ ରଖିବା କାମ ଆମର । ଦିବାକର

ବାବୁ କହୁଥିଲେ 'ତେବେ ସବୁ କାମ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ନଦେଇ ଆମେ ଆରମ୍ଭ କଲେ କଣ ହେବ ? ଧୀରେ ସୁସ୍ଥେ କରି ବସିଲେ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ କାମ ଏମିତି ଶେଷ ହେଇଯିବ ।'

'ହଁ ତା ନୁହେଁ ଆଉ କଣ ? କଥାରେ ପରା ଅଛି ଧୀରପାଣି ପଥର କାଟେ । ରାମରଥେ କଥା ସାରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, 'ଏକଥାରେ ସବୁ ଗିଳିଦବାକୁ ଚାହିଁଲେ କଣ ହବ ? ଏଥର ରହିଲା ଏ ଭୋଜିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କିଏ କରିବ, କେମିତି ହବ ?'

ଅଗଣି ବେହେରା ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ କଥା ଛଡ଼େଇ ନେଲେ, 'କଅଁ, ଆମେ କଣ ଅଲସୁଆ ହେଇଗଲୁଣି ଯେ ଭୋଜିଟାଏ କରିପାରିବୁ ନେଇ । ଫିସନ ପରା ଏମିତି ପାଞ୍ଚଟା ଯନ୍ତାଳ କରୁଥିଲୁ ।'

'ହେଲା ତାହେଲେ ବେହେର୍‌ାଏ ତମେ ଏ ଭାର ନିଅ ।'' ଦିବାକରବାବୁ କଥା ଶେଷକଲେ, ''ଯେତେବେଳେ ଯାହାଦରକାର ସବୁ ତମକୁ ଦିଆଯିବ ।''

''ତାହେଲେ ଦଶର୍‌ା ତିଆସ ମଙ୍ଗଳବାର ଦିନ ଯନ୍ତାଲ ପକ୍‌କା ''ଅଗଣି ବେହେର୍‌ାଏ ଘୋଷଣା କଲେ'। 'ସେଥିରେ ଗାଁରୁ ଛୋଟ ବଡ଼ ସମସ୍ତେ ରହିବେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆଶିର୍ବାଦ ଦିବାକୁ ।

